

АНТОН ПАВЛОВИЧ ЧЕХОВ УНТЕРОФИЦЕР ПРИШИБЕЕВ

Превод от руски: Желязка Купенова, —

chitanka.info

— Унтерофицер Пришибеев! Обвинявате се в това, че на трети септември сте оскърбили думи и с действие урядника Жигин, волостния^[1] старшина Аляпов, стотника^[2] Ефимов, свидетелите Иванов Гаврилов и още шестима селяни, при което на първите трима е било нанесено оскърбление при изпълнение на техните служебни обязанности. Признавате ли се за виновен?

Пришибеев, намръщен унтерофицер със зло лице, застава по войнишки и отговаря с прегракнал, задавен глас, като отсича всяка дума, сякаш командува:

— Ваше високородие, господин мирови съдия! Ще рече, съгласно всички параграфи на закона се явява причина да се атестира всяко обстоятелство във взаимоотношенията. Виновен съм не аз, а всички други. Цялата тая работа стана заради един мъртъв труп, царство му небесно. Вървя аз на трети того с жена си Анфиса тихо, благородно и гледам — стои на брега тълпа от разен народ човеци. С какво пълно право се е събрал тук народът? — питам. Защо? Мигар в закона е казано народът да ходи на тумби? Викам: разотивай се! Започнах да разпръсквам народа, за да се разотиде по домовете си. Заповядах на стотника да ги разгони...

— Позволете, но вие не сте нито урядник, нито старшина, ваша работа ли е да разгонвате народа?

— Не е негова! Не е негова! — чуват се гласове от разни краища на стаята. — Живот няма от него, вашескородие! Петнадесет години от него теглим! Откакто се е уволнил от служба, иде ни да бягаме от село. Съсипа ни!

— Точно така, вашескородие! — казва свидетелят старшина. — Цяло село се оплакваме. Невъзможно е да се живее с него! Молебен ли, сватба ли или, да речем, друг случай, все крещи, гълчи, все ред въвежда. На децата дърпа ушите, жените следи да не станело нещо, като някой свекър... Ония дни по къщите ходи, заповяда да не пеят песни и да не светят нощем. В закона, дума, не е казано да се пеят песни.

— Почакайте, ще имате време да дадете показания — казва мировият, — а сега нека Пришибеев продължи. Продължавайте, Пришибеев!

— Слушам! — прегракнало отговаря унтерофицерът. — Вие, ваше високородие, благоволихте да кажете, че не е моя работа да

разгонвам народа... Добре... Ами ако има безредие? Мигар може да се позволи народът да върши безобразия? Къде е писано в закона на народа да се дава свобода? Аз не мога да позволя. Ако аз не почна да ги разгонвам и гълча, то какво ще стане? Никой не знае истинския ред, в цялото село единствен аз, може да се каже, ваше високородие, зная как да се отнасям с простия народ и, ваше високородие, аз мога всичко да разбирам. Аз не съм прост селяк, а унтерофицер, каптенармус^[3] в оставка, във Варшава съм служил, в щаба, а след това, ако желаете да знаете, след като се уволних, бях пожарникар, а след това поради слабост от болест напуснах пожарната и две години служих като вратар в мъжката класическа прогимназия... Зная целия ред. А селянинът е прост човек, нищо не разбира и трябва да ме слуша, защото е за негово добро. Да вземем макар и този случай... Разгонвам аз народа, а на брега на пясъка удавен труп на мъртъв човек. На какво такова основание, питам, лежи той тук? Ред ли е това? Какво гледа урядникът? Защо ти, казвам, урядникът, не съобщиш на началството? Може този удавен покойник сам да се е удавил, а може би тук работата мирише на Сибир. Може тук да има углавно смъртоубийство... А урядникът Жигин не обръща никакво внимание, а само си пуши цигарата. „Тоя пък заповедник, казва, какъв е? Отде, казва, се е извъдил? Де да не си знаем, казва, и без него нашето поведение?“ — „Ще рече, казвам, че не знаеш, глупак такъв, щом като стоиш тук и не обръщаш внимание.“ — „Аз, казва, още вчера съобщих на становия пристав.“ — „Защо, казвам, на становия пристав? По кой параграф на закона? Нима в такива случаи, когато има удавени или обесени и прочие тям подобни — нима в такива случаи становият може да направи нещо? Тук, казвам, случаят е углавен, граждански... Тук, казвам, трябва по-скоро да се прати някой да съобщи на господин следователя и на съдиите. И първо на първо, ти си длъжен, казвам, да съставиш акт и да го пратиш на господин мировия съдия.“ А той, урядникът, само слуша и се смее. И селяните също. Всички се смееха, ваше високородие. Под клетва мога да го потвърдя. И тоя се смееше, и ей тоя, и Жигин се смееше. „Какво, казвам, се хилите?“ А урядникът казва точно така: „На мировия съдия, казва, такива дела не са подсъдни.“ От тия думи мене даже в огън ме хвърли.

— Урядникът, ти каза ли това? — обръща се унтерофицерът към урядника Жигин.

— Казах.

— Всички чуха как ти каза точно това пред целия прост народ: „На мировия съдия такива дела не са подсъдни.“ Всички чуха как ти каза точно това... Мене, ваше високородие, в огън ме хвърли, даже страх ме хвана. Я повтори, казвам, я повтори ти, такъв-онакъв, което каза! И той пак същите тия думи... Обръщам се аз към него. Че как, казвам, можеш тъй да разправяш за господин мировия съдия? Ти си полицейски урядник, а си против властта? А? Та ти, казвам, знаеш ли, че господин мировият съдия, ако пожелае, може да те доложи за такива думи в губернското жандармско управление по причина на твоето неблагонадеждно поведение? Ами знаеш ли, казвам, къде може да те прати за такива политически думи господин мировият съдия? А старшината казва: „Мировият, казва, вън от своите предели нищо не може да направи. Само малките дела са подсъдни на него.“ Точно така каза, всички чуха... „Как смееш ти, казвам, да унижаваш властта? С мене, казвам, брат, шега не бива, че лошо пише.“ Имало е случаи във Варшава или когато бях вратар в мъжката класическа прогимназия, чуя ли някакви неподходящи думи, веднага гледам на улицата за жандарин; ела, казвам, насам, кавалер — и всичко му докладвам. А тук, в село, на кого ще кажеш?... Кипнах. Стана ми обидно, че сегашният народ се е самозабравил в своеволие и неподчинение, замахнах и... то се знае, не силно, а така, законно, лекичко, за да не смее да говори такива думи за ваше високородие... Застъпи се за старшината урядникът. Аз, значи, и урядника... И тръгна тя... Поразгорещих се, ваше високородие, а пък не може човек да не удари тогава. Ако не удариш глупака, на своята си душа грях вземаш. Особено ако има защо... ако има безредие...

— Позволете! За безредието има кой да следи. За това има урядник, старшина, стотник...

— Урядникът всичко не може да види, пък и урядникът не разбира онуй, което аз разбирам...

— Но разберете, че това не е ваша работа!

— Какво? Как така да не е моя! Чудно нещо... Хората вършат безобразия и не било моя работа! Какво, да взема да ги хваля ли? Ето, те ви се жалват, че забранявам да се пеят песни... Та какво хубаво има в песните? Вместо да си намерят някаква работа да вършат, те —

песни... А отгоре на това и мода извадили вечер да седят на светло. Трябва да лягат да спят, а те — разговори и смехове. Аз съм записал!

— Какво сте записали?

— Кой свети вечер.

Пришибеев изважда от джоба си омазнена хартийка, слага очилата и чете:

— „Кои селяни светят вечер: Иван Прохоров, Сава Микифоров, Пьотър Петров. Войнишката жена Щустрова, вдовицата, живее в развратно беззаконие със Семьон Кислов. Игнат Сверчок се занимава с магии и жена му Мавра е вещица, нощем ходи да дои чуждите крави.“

— Достатъчно! — казва съдията и започва да разпитва свидетелите.

Унтерофицерът Пришибеев вдига очилата на челото си и учудено гледа мировия съдия, който очевидно не е на негова страна. Опулените му очи блестят, носът му става яркочервен. Гледа той съдията, свидетелите и в никакъв случай не може да разбере защо съдията е така развълнуван и защо от всички краища на стаята се чува ту ропот, ту сдържан смях. Не разбира той и присъдата: един месец затвор!

— За какво?! — разперва в недоумение ръце. — По какъв закон?

И за него е ясно, че светът се е изменил и че вече е невъзможно да се живее на тоя свят. Мрачни, тъжни мисли го обземат. Но като излиза от стаята и вижда селяните, които се трупат и приказват за нещо, той по навик, който не може вече да надделее, застава по войнишки и вика с прегракнал, сърдит глас:

— Нарроде, пръскай се! Не се трупей! По домовете!

1885

[1] Волостен (ист.) — от волост (адм.-териториална единица в Русия — днес район) ↑

[2] Стотник (дорев.) — селянин, избран на общо събрание за полицейски надзирател на сто къщи ↑

[3] в царската армия завеждащ склад, където се Пазят дрехите, продоволствието и пр. ↑

Антон П. Чехов, Разкази 1880–1886, Народна култура 1969

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.